

FLYDDA DAGAR

Nr 2 /2017

Årg.nr. 20 / nr. 50

Linde Bergslags Släktforskarförening

Grundades 7 mars 1996 med Lars Sundgren som initiativtagare. Föreningen skall tillvarata medlemmarnas intresse för släkt-, folkliv- och bygdeforskning om vår bygd och dess innevånare i svunnen tid.

Adress:

Linde Bergslags Släktforskarförening
c/o Ingegerd Nordin, Fanthyttan Sandgrund 308
711 96 Storå

Besöksadress:
Banvägen 26, Lindesberg

E-post: lindeforskare@telia.com
Hemsida: www.lindeforskare.se

Org.nr. 875002-6349

Flydda Dagar

är föreningens medlemstidning och ges ut med tre nummer per år.
Pris för icke medlemmar: 50:- kronor/styck

Författarna ansvarar för innehållet i sina artiklar.

Ansvarig utgivare
Calle Lindström, Lindesberg
070-545 54 87
callel@telia.com

Tidningsredaktionen
Ann Charlotte Laudon-Tegerhult
Margit Strömberg

Kursledare

För kursverksamheten ansvarar:
Calle Lindström, Lindesberg 070-545 54 87
E-post: callel@telia.com

Andra kursledare

Gunilla Didriksson 0581-10917 076-765 99 00
Margit Strömberg 0581-139 81
Göran Jansson 0581-167 68 070-209 08 79
Ann Charlotte Laudon-Tegerhult
0581-130 63 070-453 63 43

MEDLEMSAVGIFT 2017

200:- för enskild medlem, 300:- för familj
BG 394-5854

Innehåll

<i>Föreningsinformation</i>	<i>sid. 2</i>
<i>Ordföranden har ordet</i>	<i>sid. 3</i>
<i>Hårda tider för ensamma barn .....</i>	<i>sid. 4</i>
<i>Föreläsningkvällar.....</i>	<i>sid. 7</i>
<i>En rundresa till mina förfäders byar...</i>	<i>sid 9</i>
<i>'Silken</i>	<i>sid. 10</i>
<i>Kvarteret Käglan tomt 8....</i>	<i>sid. 11</i>
<i>Kurser, höstens program mm</i>	<i>sid. 15</i>

Styrelse

Ordförande: Calle Lindström, Lindesberg
070-545 54 87 e-post: callel@telia.com
Sekreterare: Ingegerd Nordin, Fanthyttan
0581-510 97 e-post: ing.nordin@telia.com
Vice ordförande: Sven Erik Larsson, Lindesberg
070-854 53 08 e-post: svala@telia.com
Vice sekreterare:
Britt-Marie Andersson, Lindesberg
0581-930 37
epost: britten.andersson45@gmail.com
Ledamot: Ann Charlotte Laudon-Tegerhult
0581-130 63
ann-charlotte.laudon-tegerhult@telia.com
Suppleant: Lisbeth Axelsson, Lindesberg
0581-147 00 e-post: lisbeth.axelsson@tele2.se
Suppleant: Karin Ericsson, Lindesberg
0581 141 06 epost: karin.ericsson47@yahoo.se
Suppleant: Pär-Georg Johansson
073-053 58 78 epost: perre51@hotmail.com

Adjungerad

Kassör: Lisbet Nordlander, Lindesberg
070- 204 61 41
e-post: rya.redovisning@telia.com

Valberedning

Göran Jansson, Lindesberg
Gunilla Didriksson, Lindesberg

En märklig präst.

Calle Lindström

Nils Samuel Swederus var kyrkoherde i Näsby församling under åren 1789 - 1831. Således i drygt 40 år och var i mångt en märklig man.

Han föddes i Stockholm 1751 som son till dåvarande hovpredikanten Magnus Swederus, sedermera kyrkoherde i Skultuna och dennes hustru Anna Maria Christiernin. Anna Maria var prostdotter från Fellingsbro.

Nils studerade först i Västerås och senare vid universitetet i Uppsala. I Uppsala fanns han under åren 1774 till 1780 där han studerade ett flertal ämnen, blev filosofie magister 1779 och prästvigdes 1780. Tjänstgjorde sedan som hovpredikant. Han företog en resa i Europa med start 1784 till England, Frankrike och Holland där han framför allt fördjupade sin kunskap inom entomologi (läran om insekter) och under dessa resor knöt han flera vetenskapliga kontakter och valdes även in i flera vetenskapliga sällskap för sina kunskaper om olika insekter.

Efter drygt 2 år i Europa återvände han till Sverige och återtog tjänst som hovpredikant.

I september 1789 tillträdde han tjänsten som kyrkoherde i Näsby och Ervalla församlingar. Swederus gifte sig 1790 med en av sina konfirmander från hovförsamlingen, den 21 år yngre handelsmansdottern Anna Margareta Öberg.

Swederus kom att göra mycket för kyrkorna i Näsby och Ervalla, tillbyggnationer samt även av prästgården. Dessutom inrättade han donationsfonder för fattiga barns skolgång. För sina naturkunskaper invaldes han i Kungliga vetenskapsakademien, samt flera andra sällskap.

Men, som släktforskare slås man av de kommentarer Swederus gör i kyrkböckerna. Han tycks ha stenkoll på sina församlingsmedlemmar. Hans kommentarer är rättframma och utan krusiduller. I vigselboken noterar han nogsamt om bruden är gravid eller redan fött barn vid vigseln. Han ger i dödboken korta kärnfulla omdömen om den döde.

När bondhustrun Stina Olsdotter från Lia by dör i november 1792 skriver han "*Var mycket klen i begreppet om salighetsläran. Brukade brännvin nog mycket.*"

När den blott 8 år gamla flickan Stina Cajsa dör i kopporna i augusti 1795 skriver han: "*Kvick, fara att hon av föräldrarnas elaka exempel kunnat förföras. Nu Gudi lov, räddad från allt ont!*"

När skattebonden och gästgivaren Anders Olsson från Lia dör i maj 1799 skriver Swederus: "*!...söp, svor; dundrade och aktade stundom varken Gud, överheten eller människor....*"

Oftast är det dock korta kommentarer om den dödes levnad, men det finns även lite utförligare positiva omdömen. Skattebonden Lars Olsson i Boängen dör i lungsot 33 år gammal i juli 1797 - så skriver Swederus: "*Hade ett särdeles vackert utseende. Hans ansikte lovade mycket gott. Han var även sedlig och beskedlig.*"

Så ta gärna en stund att botanisera i kyrkböckerna från Swederus tid i Näsby församling.

Swederus slutade sin kyrkliga karriär som kontraktsprost för Fellingsbro kontrakt. Han avled i Näsby 3 november 1833.

Calle Lindström
Ordf.

Källor: Kyrkböckerna Näsby, samt Västerås stifts herdaminne.
Flydda dagar hade en artikel om Swederus i nr. 3 2003.

Hårda tider för ensam barn under 1800-talet

C.O Granath

Im Guldbransson och dennes föregivna hustru Stina Maria Jonasdatter, vilka jämte tvenne av hSotargesällen Johan Wilhelm Gulbrands återkomst till Lindesberg

Här följer fortsättningen från det förra numret om fattigvårdsbarnet Johan Wiliam Gulbrand som var föremål för fattigvårdsstyrelsen i Lindesberg och om hans liv i Norge i ca 15 år.

Det ska påpekas att denne Gulbrand på intet sätt är släkt med familjen Kjell Gulbrand i Lindesberg.

Efter att ha bott och vandrat i Norge under ca 15 år och nu bosatta i Steinkjer norr om Trondheim kom familjen Gulbrand oanmälda till Lindesberg i april 1888. De beslutande i Steinkjer hade tröttnat på att försörja familjen med kommunala medel och beslöt utvisa dem till den kommun som Johan Gulbrand senast var skriven i Sverige. För säkerhets skull skedde transporten som fängstransport, via Jämtland och vidare till Lindesberg. Familjen fick bo på den 1886 uppförda fattiggården Lindshyttan i Lindesberg. Att de styrande i fattigvårdsstyrelsen inte var särskilt förtjusta att få en helt ny familj att försörja framgår med all tydlighet i de protokoll som behandlar *Sotarfamiljen Gulbrandson*.

Vid förhör med familjen framgår med all tydlighet att ledamöterna trodde att Gulbrand ljög och har diktat hela historien och att vigseln 1883 voro en dikt. Därför ville de sända Stina Maria till Millesvik i Värmland där hon senast hade sin svenska adress.

En fängstransportvagn som den kunde sett ut på 1880- talet

Protokoll, hållet vid fattigvårdsstyrelsen i Lindesberg sammanträde i Lindshyttans fattiggård den 2 augusti 1888
Närvarande : Herr handl. C. Carlsson, kamrer O. Wallio, handl. A Pettersson och undertecknad.

§ 2

Sotarfamiljen Gulbrandson

Företogs förhör med sotar Johan Wilhelm Guldbransson och dennes föregivna hustru Stina Maria Jonasdatter, vilka jämte tvenne av hSotargesällen Johan Wilhelm Gulbrands återkomst till Lindesberg ennes barn blivit förpassade, april mennes barn blivit förpassade, april månad med fängstransport hit över Jämtland och bevarade förpassade från Norge, för att av Lindesbergs stad fattigvårdsstyrelse omhändertagas.

Båda berättade samstämmigt att de efter åtskilligt kringströvande i Norge under många år där de 1883 blivit vigda i Steinkjer församling av prästman Fröst, blivit då de uppgivit sig hemmahörande här, anhållna och hit skickade.

Då emellertid av de betyg som kunde företes mig annorlunda framgick att de var vigda då det fastmera voro troligt att hela berättelsen om vigseln voro en dikt, helst på en dopattest utfärdad av Sognepräst J.O. Schaaning i Hornindals prästgård tydligen förekommer falsk uppgift om vigseln, enär denna dopattest är utfärdad 28 april 1878 och på det betyg som från Millesvik i Värmland utfärdades 1883 för Stina Maria där hon är äktenskapsledig, beslöts att lagföra Millesviks församling på alla de omkostnader härvarande fattigvårdssamhället hittills haft och fortfarande komma att få för Stina Maria Jonasdatter och hennes tvenne barn, Hedda Fredrika, antagligen född någondera åren 1878 eller 1879, att Anna Christina antagligen är född 1883.

Beträffande Gulbrandsson själv, som sist antagligen varit här mantalsskriven, enär han utflyttad härifrån 1873 till Fredrikshall i Norge, där hans betyg enl. hans egen uppgift blivit avlämnat till Sotarmästaren men ej av honom återbekommet (Det hade blivit bottappat, hade sagts då den av Gulbrandsson efterfrågades vid avflyttningen) skulle framledes närmare beslutas, sedan man hunnit förvissa sig härom hurvida Gulbrandssons betyg blivit i Fredrikshall eller ej.

Justeras

In fidiem
Axel M: Nyman

Närvarande : samtliga styrelsens ordinarie ledamöter.

§2

Guldbrands familj

Hade genom Landshövdingeämbetet i Örebro härvarande fattigvårdsstyrelse blivit krävd på 10 kronor 85 öre, utgörande enl. företedd handling, förseelseräkning för sotaren Guldbrandsson med familjs hitförpassande genom Jämtlands län.

På föranledning härav att sedan styrelsen som vid dess sammanträde ägt den 2 sistlidna augusti beslutat lagsöka Millesvik församling i Wärmlands län å omkostnaderna för föregivna hustru och o.ä. barn, vilken beslutna åtgärd numera inte skulle kunna vidtas, sedan man vunnit full förvisning därom, att Guldbrandsson och Stina Maria blivit sig varande behörigen sammanvigda i Steinkjers församling i Norge den 19 maj 1883 av Sogneprästen C. Fröst.

Beslöts att åt ordföranden efter samråd med laglig person uppdraga det närmare ordnade av nämnda angelägenhet.

Nu först den 14 december 1888 blev familjen Guldbrand skrivna i Lindesberg, boende på Lindshyttans fattiggård. Familjen bestod av Johan Wilhelm Guldbrand och hans hustru Stina Maria Jonasdatter samt två döttrar Hedda Fredrika och Anna Kristina.

Tredje dottern

År 1890 kom ytterligare en dotter till Lindshyttan, Augusta Wilhelmina f den 8 januari 1874 i Hornindal. Augusta hade inte varit med vid färden ur Norge 1888. Hon var inskriven vid Rotvolds sinnessjukhus i Trondheim.

I Lindesbergs stadsarkiv fann jag ett brev från Stadsfattigkommisionen i Trondheim

-Pigan Augusta Wilhelmina Johansdotter, av föräldrarna Johan Wilhelm Guldbrandsen och pigan Stina Maria Jonasdatter, född 8/1 1874 i Millesvik i Wärmlands län, blev i mars månad inlagd på Rotvold sinnessjukhus. Hon är nu efter direktionens meddelande ”läa vidt restatuert, att hon kan hemsändas, varför man ifölger den norska regeringen Kyrkodepartements skrivelse av 14/5 1890 härvid tillads sig att underrätta det deres fattigvarelse om ovanstående pigans hemsändelse med det allreförste (snarast) Modern skall efter opgivande vara på Lindshyttans fattiggård.-

I juni 1890 blev nu familjen fulltalig förutom Stina Marias äldste son August som blev kvar i Norge.

Efterforskningar efter honom har gjorts från norskthåll men utan resultat.

Familjen hade tydligen inga tillgångar och var mycket dåligt utrustade med kläder och annat för livets uppehälle.

I en inköpslista från 1888 finns antecknat om diverse inköp till fattighjonen på hemmet.

Här står bla inköp till familjen Guldbrand: Köpt åt Guldbrandsson, 10 alnar väv till skjortor, ullgarn till strumpor, väv till kalsonger samt kaffe, socker, tobak och brevpengar.

Johan Guldbrand försvinner/rymmer igen

Johan hade fortfarande svårt att stanna på ett och samma ställe och leva ett normalt familjeliv.

”I förteckning öfver samtliga personer intagna i fattiggården Lindshyttan den 31 dec. 1890” finns familjen Guldbrand upptagen. Men... fadern Johan Wilhelm antecknas som bortlupen dvs förrymd.

I senare anteckningar i fattigvårdsstyrelsens protokoll står att Örebro läns allmänna fattigvård beviljat 50 kronor åt skorstenfejarmästaren JW Guldbrand och hans familj fram till maj 1905.

I församlingsboken står att han ”inte bor här”.

Johan fanns men ändå inte. Han var ju ”bortlupen” redan 1890 men nämndes i flera protokoll fram till 1905.

I protokoll av den 16 december 1905 går nu bidraget till änkan efter JW Guldbrand. Något dödsbevis för

honom fanns inte men hustrun räknades nu som änka då Johan ansågs död. Stina Maria fick nu själv uppfostra sina 3 hemmavarande döttrar.

Efterlevande familjer

Hedda och Anna Kristina flyttade ur hemmet 1899 resp 1898 och arbetade bl.a. i Torphyttan, Finnåker, Örebro med flera platser. Hedda gifte sig i Hässleholm 1911 men äktenskapet blev barnlöst och hon dog redan 1918.

Anna Kristina gifte sig 1913 i Lindesberg och fick en son och en dotter vars ättlingar huvudsakligen bor i Lindesberg med omnejd. Den bortadopterade dottern Johanna Ulrikke född 1876 i Norge bildade en större familj via 8 barn. Den norska grenen efter sotargesällen Guldbland är betydligt större än den svenska. De två släktgrenarna har fortfarande kontakt med varandra.

Den värmländska stämman kunde höras fram till 1925 då Stina Maria avled på Lindshytttegården. Även den hemmavarande dottern Augusta avled samma år, 1925.

Johan Wilhelm Guldbland "återuppstår"

I den senaste "Dödboken 1901-2013" fann jag f.d. sotargesällen J.W. Guldbland död 1924 i NederLuleå. Enligt utflyttningsbok för 1914 i Lindesbergs stad finns anteckning att han tog ut flyttningsbetyg för att den 27 januari 1915 kunna inskrivas i NederLuleå och boende i Gäddvik, på södra stranden av Luleälven.

Samtidigt flyttade hushållerskan (sambo), Lisa Kristina Israelsdotter f 1848 i Dorotea, in på gården. Johan var nu 67 år gammal och kunde förmodligen inte se skillnad på en gryta eller stekpanna, än mindre hantera dessa. Hur han kom upp till Luleå kan jag bara spekulera i.

Han vandrade runt i Norge i ca 15 år och fortsatte i mer än 25 år i Sverige. Nu var han så gammal att kroppen inte orkade med det kringflackande livet längre.

Vid 75 års ålder 1923 flyttade de båda till Rutvikens kommunalhem. Johan ansökte våren 1924 hos fattigvårdsstyrelsen att få permission från hemmet men nekades detta då han ansågs vara alltför medtagen. Han gav sig dock inte utan lämnade hemmet ett par veckor senare, nu i likvagn den 5 juli 1924, 76 år. Han ligger begravd i NederLuleås kyrkogård.

Illustration 1: Fd fattigvårdshemmet i Lindshyttan 2017

Nu levande ättlingar till Johan Guldbland har godkänt publiceringen av Sotargesällen Guldblands liv.

Källor:

Kyrkböcker Lindesbergs stad

Lindesbergs stads arkiv, Fattigvårdsstyrelsens protokoll

Släktingar i Norge

Föreläsningskvällar på Masugnen

Ann Charlotte Laudon-Tegerhult

Den 4 april hade många kommit för att lyssna till Calle Lindströms föreläsning ”Att åldras i det gamla bondesamhället. Undantag, fattigstuga eller rotegång”

Den sk ålderspyramiden hade en jämnare form i början av 1900-talet jämfört med idag då åldersgrupperna äldre och äldre-äldre ökar stadigt. Går man ännu längre tillbaka var medellivslängden för män åren 1750 -1850 mellan 38 -39,5 år. Idag är medellivslängden för män ca 80 år och något högre för kvinnor. Den största betydelsen för att medellivslängden ökade var den minskade barnadödligheten som under 1800 talet var en följd av bland annat vaccinationen mot smittkoppor och bättre näringstillförsel. Många uppnådde även förr aktningstvå åldrar vilket säkert många släktforskare har funnit i sin egen forskning.

Från medeltiden och fram till 1800-talet åvilade det den egna familjen det självklara ansvaret för sina egna åldringar. Hemsocknens ansvar uttalades också tidigt, redan på 1600-talet, och en viktig faktor för att kunna få fattigvård var att man uppfyllde kravet på hemorts rätt i socknen. I och med 1734 års lag började en försiktig reglering av fattigvården i och med reglerad undantagsrätt, de sk undantagen. Första fattigvårdsförordningen kom 1788 där familjen fortfarande hade huvudansvar för att sedan följas under 1800 talet med gradvis ökat ansvar för samhället. Från 1913 och till mitten av 1900-talet, i takt med att folkhemmet byggdes upp, ökade den skattefinansierade ekonomiska och sociala omsorgen i landet för att varje medborgare skulle klara en egen försörjning vid ingång i pensionsåldern.

Under den katolska tiden i landet svarade klostren för viss vård och omsorg av sjuka och fattiga. Allmosesystemet var allmänt utbrett under medeltiden och svarade mot det kristna budskapet att göra en god gärning. Klosterinstitutionerna skiljde inte ut fattiga och sjuka i någon större utsträckning men detta förändrades i samband med reformationen. 1624 började icke arbetsföra barn placeras på barnhus och fattigvården separerades från hospitalens verksamhet. Socknarna ålades att bygga fattigstugor.

Dessa var inte stora och från början få till antalet. Den som placerades där hade arbetsplikt och fick inte heller ha egna ägodelar. De boende tillhörde alla åldersgrupper och det var inte ovanligt att föräldralösa barn placerades där. 1918 ersattes fattigstugan både som begrepp och innehåll med ålderdomshem.

Många arbetade, ibland hela livet, som pigor och drängar, och lydde under den sk legohjonstadgan. I den reglerades husbondens skyldighet att försörja sina anställda även på ålderdomen om man fanns kvar i husbondens hushåll.

Begreppet undantag som tillkom och reglerades i 1734 år lag lade tyngdpunkten på familjens ansvar för sina äldre men reglerade juridiskt skyldigheten till ett kontrakt mellan de äldre och husbondfolket. Det var omfattande till sitt innehåll, juridiskt bindande och kunde ses som en säkerhet vid eventuell osämja.

Begrepp som också förknippas med fattigvården förr är rotegång och tiggeri. Rotegången innebar att 6 gårdar gick samman i ett lag där fattiga kunde vistas en vecka eller en dag på samma ställe och få mat och husrum. Tiggeriet hade sina rötter i den medeltida gästrätten och tillät allmosor till den som inte kunde arbeta. Utackordering till lägstbjudande kunde drabba både vuxna och barn. Samtliga begrepp försvann i och med fattigvårdslagstiftningen 1918.

Sammanfattningsvis var omhändertagande av fattiga, sjuka och äldre under lång tid ett familjeansvar som gradvis övergick till socknens angelägenhet i samarbete med sockenborna för att under senare delen av 1800 talet och in på 1900 talet bli ett skattefinansierat samhällsansvar.

Den 9 maj var det återigen dags för en föreläsningkväll

Gunilla Didriksson till höger i samspråk med Lotta Fahlén

Gunilla Didriksson höll en föreläsning om **Gård- och Torpgenealogi eller Att forska på hus.**

Många hade samlats för att lyssna när Gunilla Didriksson gav en övergripande lektion i att forska på gården, sommartorpet, det egna huset eller annan fastighet man kan ha anknytning till. Första intrycket är att det kräver en hel del kunskap om både arkiv- och släktforskning, men ack så spännande forskningsområde.

Vi fick en struktur för hur man kan förbereda och påbörja sin forskning genom att inventera vilka dokument som finns tillgängliga - lagfarter, köpekontrakt, bouppteckningar, kartor och skifteshandlingar. Finns det ett gårdsarkiv? Gunilla rekommenderade även att man ska starta sin forskning i närtid och härefter gå bakåt med hjälp av släktforskning i kyrkoarkiven och mantalslängder.

Hembygdsföreningar har ofta intressant material i form av gårds- och torpinventeringar och ägarlängder som kan vara värdefulla för att komma vidare i den egna forskningen.

Vi fick även en genomgång av begrepp som trakt, rote, mantal och hemmanstorlekar.

Skifteshandlingar, men framförallt skifteskartor är oundgängliga i gårdsforskning. Storskiftet inledde i mitten

av 1700-talet den svenska skiftesverksamheten och följdes 1827 av det laga skiftet. Syftet med skiften var att sammanföra åkrar, skog och äng i mera effektiva enheter för att förhoppningsvis få bättre avkastning. Gunilla rekommenderar att man främst använder sig av storskifteskartan i sin forskning och för modernare tid den ekonomiska kartan, som kom under mitten av 1900-talet.

Aktuella kartor finns på Lantmäteriet – historiska kartor. Dessa är sökbara på nätet. Skifteskartorna kompletteras med dokumentet Uträknings- och taxeringsprotokoll som är nödvändigt för förståelsen av kartorna.

Gårdsforskning är ett fascinerande område, svårt och kanske också lite snårigt i början. Men – med hyfsad kunskap, om och i släktforskning och arkivsökning öppnar sig ett nytt och mycket spännande forskningsområde.

En rundresa till min förfäders finnbyar

Leif G:son Nygård

En tjuvning med släkt- och hembygdsforskning är att besöka de platser där ens förfäder en gång levat och verkat. Det ger en annan dimension till forskningen.

Eftersom jag inte har så långt till hembygden i alla fall på min pappas sida – min mor kommer från Finland – behöver det inte heller vara så komplicerat

Så en dag i maj tog jag tillfället i akt att göra en rundresa till några av dessa platser. De ligger 8-10 mil norrut från Örebro. Målet var Holmsjön, Norra Bredsjön och Källtjärn – i nämnd ordning. Från början var det skogsfinnar som nedsatte sig där. Och med ökad befolkning kom de med tiden att utvecklas från enskilda torpställen till byar.

Och nog är det lite andäktigt att gå omkring bland resterna av de lador och hus som de lämnat efter sig, att söka spåren i landskapet efter deras vedermödor. Skogsfinnens karaktäristiska svedjebruk fordrade också en större öppen yta i en sydsluttning för att fungera. Att gå vid Källtjärn och se vilket enormt arbete som legat bakom odlingslandskapet där gjorde mig förstummad!

Jag har skrivit en lite berättelse, med många bilder, från min rundtur. Du kan ta del av den genom att följa länken,

https://1drv.ms/w/s!AjPa_8fZk1SFzB7EnQ1py9v-S0-H

Mycket nöje!

Leif G:son Nygård
legsony@gmail.com

Leifs intressanta artikel kommer att läggas ut på föreningens hemsida så att alla kan ta del av den. (red)

Silken.

Margit Strömberg

En vacker sommardag for jag iväg uppåt Dalagränsen för att besöka platsen, där en anfader till mig bott och arbetat på 1700-talet. Silken eller Silkensdamm heter platsen, som ligger i en skogstrakt med många små vattendrag och sjöar. Jag hade svårt att uttyda ortsnamnet från husförhörslängden, men fick hjälp av Hällefors släktforskarförening, som på den tiden hade en fin lokal med tillgång till hjälp av lokala forskare. Så här kan berättas om Anders Andersson Bergkarl.

Hans far Anders Johansson, var plåtsmed vid Rockhammars Bruk i Fellingsbro socken. Där föddes Anders år 1729. Han gifte sig med Lisa Jonsdotter från Storbo, också i Fellingsbro socken. År 1756 flyttade de med dottern Catharina till Silkensdamm i Hällefors socken. Där blev Anders smed, mästersonen.

Men, när jag kom till Silken, hur skulle jag hitta någon plats, där det hade funnits en smedja. Sjön Silken, med vikar och bäckar som rann ut i sjön, åkte jag förbi. Men plötsligt var han där, min anfader och viskade i mitt öra, att här skulle jag stanna med bilen. Och se! Där fanns en bro över en bäck eller liten å och bruset från en fors hördes uppifrån skogen. Hjärtat klappade, hade jag kommit till rätt plats? Uppåt gick en stig och plötsligt stod jag vid en liten fors i en strid bäck och stora stenar var uppbyggda till en damm. I gruset runtomkring glittrade små blå slaggstenar. Kanske var det här Anders Bergkarl haft sitt arbete på 1700-talet. Jag tyckte mig känna hans närvaro. Det hade nog funnits ett vattenhjul i forsen och kanske både hytta och smedja med hammare. Visst hade det varit en arbetsplats förr i tiden. Det kändes otroligt att hitta ett sådant minnesmärke.

Litet längre upp i backen var det en öppen plats där rester av någon husgrund syntes. Där sken solen varmt, smörblommorna lyste gula och det blev en lämplig plats för kafferasten. Det hade också varit en lämplig plats för några bostäder.

För att återgå till Anders Andersson Bergskarl så fick han och hustrun, som han kallade Liskan, som hon hette i ungdomen, numera Lisa, som var modernare, två barn i Silken, sonen Anders född 1761 och dottern Elisabet, kallad Lisa, född 1765. De flyttade därifrån till Nora, där de först bodde en tid vid Hagby, sedan till Fibbhyttehammar i utkanten av Nora. På plåtbruket där blev Anders plåtsmedsmästersonen. Där föddes en dotter, Catharina, som tyvärr dog endast 1 år, 2 mån av bröstsjuka.

Nära hemmet låg Åsby sjön. Den var rik på fisk och Anders brukade dra upp gäddor, för att dryga ut hushållet. Men, men, den 5 oktober 1769, kom han inte hem efter fisketuren, han hade drunknat. Han återfanns en dryg månad senare och begravdes i Nora 3 december 1769.

Han var bara 41 år gammal. Lisa Jonsdotter blev änka med två barn, Anders 8 år och Lisa 4 år. Ett hårt slag, nyss hade den lilla dottern gått bort.

Den här senaste delen av historien, tackar jag Nora släktforskarförening för. Jag hade tappat bort Anders Bergkarl, men får då se en efterlysning i tidningen Flydda Dagar, som gäller just den mannen. Svar från Britt-Marie Lundell i Nora och jag fick veta en hel del om honom.

Lisa Jonsdotter flyttade snart tillbaka till Fellingsbro socken, där hon hade sin släkt. Efter några år gifte hon om sig med kolaren Anders Persson, blev änka igen 1784, levde till 1800 och dog då i Borrsjötorp i utkanten av Rockhammar. Sonen Anders, som var född i Silken, men uppväxt i Rockhammar, bodde där med sin familj. Han tog sig så småningom namnet Wässman. Han var torpare, men också husar. Hans hustru hette Cajsa Carlsdotter, född i Öby. De fick fyra barn, en dotter var född 1792 och hette Cajsa- Lisa. De bodde på Borrsjötorp, ett torp under Rockhammar, beläget vid den lilla Borrsjön. Där växte Cajsa- Lisa upp, gifte sig med tiden med Petter Persson, född 1789 i Ramsbergs socken, men boende i Rockström i Rockhammar. De båda blev föräldrar till Jacob, som var min morfars far,

Jag hade sedan ytterligare tur med min släktforskning. När jag var på arkivet under biblioteket i något ärende hör jag en man, som är där och forskar i Rockhammars Bruks arkiv, tala om Borrsjötorp och Cajsa Lisa. När jag talar om att jag har släktskap med henne, konstaterar vi vår släktskap, och jag får senare ett tjockt brev från honom, med ytterligare forskning.

Ännu en gång hade jag tur och fick hjälp

Källor: Husförhörslängder från Fellingsbro, Hällefors och Nora Socknar.

Flydda Dagar 2/2004: fråga från Jörgen Wessman i Möln dal, svar från Britt-Marie Lundell, Nora.

Uppgifter från Jörgen Wessman i Möln dal.

Kv Käglan tomt 8 (nr 52-51) Södra Torggatan 10

C. O Granath

På karta ”geometrisk räkning” från 1644 är kvarteret indelat i 12 fastigheter.

På 1728 års karta finns en ägobeskrivning över fastigheterna. Käglan 52 nämns som Rådman Häggrots kryddgård.

På karta från 1776 har fastigheten åsatts nr 52. Ägare var Smeden Kohl

Dessa kartor beskriver inte stadens bebyggelse. Första karta att redovisa bebyggelsen är från 1909.

Fotografier tagna från 1860-talet och framåt, företrädesvis tagna från det högre belägna Kyrkberget, ger en god bild av stadens bebyggelse, både före och efter stadsbranden 1869.

Stadens byggnation var tidigare, företrädesvis, uppförd utmed Kungsgatan ner mot sjön och ett halvt kvarters djup ner mot Kristinavägen. Övriga fastigheter närmare Kristinavägen nyttjades delvis för odlingar. Smeden Kohl tror jag inte endast ägde fastigheten utan även bodde här och bedrev sin rörelse.

Om han själv uppfört husen på fastigheten eller ej så kan nog fastställas att det fanns bostadshus här 1776.

Utdrag ur karta från 1776.

Property No.	Owner	Value	Value
47	Prorgaren Johan Brnberg	16	2016 ² / ₄
48	Prorgmästaren Herr Hans Prjor	2.16	10073 ¹ / ₄
49	Feldsfiscalen Winger Lunka	4	567 ³ / ₈
50	Anders Bøglift och Nils Friberg	4	586 ¹ / ₂
51	Madame Alina Phat. Heiggrot	8	1045 ¹ / ₂
52	Smeden Kohl	17	2186 ³ / ₄
53	Lädelmakaren Hans Gerlander	17	2144 ³ / ₁₆
54	Prorgaren Henric Löberg	20	2437 ¹¹ / ₁₆
55	Dahlbergs omjändiga Dotter	11	1318
56	Rådman Anders Öronell	156	1874 ¹ / ₄

I husförhörslängd för 1816-25 bodde postbäraren **Petter Nyberg** f. 1782 här 1816-ca 1819.

1820 kom Kopparslagaren **Johan Fredrik Sundgren** f 1790 med familj till fastigheten.

1838 står dottern Maria Helena f. 1817 som ägare fram till 1841 då hon flyttade till Stockholm.

Kopparslageriet arrenderas av Gesällen C G Söderberg vilka bebor fastigheten

1847 finns **Johan Larson** f 1780 som ”innevånare”. I husförhöret för 1841-50 står att Kopparslagarna Sundgren och Brattström före 1846 varit hyresgäster.(Sundgren avled 1846)

1851 Johan Larsson står fortfarande som invånare men är ägare.

Johan avled 1852 och efterlämnade hustrun **Christina Jansdotter** f. 1790 som ny ägare.

1853 flyttade nyblivna änkan(J G Berg)Anna Margareta Persdotter f 1816 in med sin nyfödda dotter Johanna Gustava Berg f 1853.

1874 flyttade arbetskarlen från Gusselby **Johan Andersson** f 1847, gift med ovanstående

Johanna Gustava Berg f. -53 in i det lilla huset. Johan Andersson var den som senare i slutet av

1870-talet lät uppföra nuvarande bostadshus på Södra Torggatan 10

1895 flyttade fam. Johan Andersson till Östanbo ? i 4:e roten.

1896 köpte **Masmästaren Carl Jansson** f.-30 grannfastigheten nr 53½ men bytte

1897 till nr 52 som han nu står som ägare till.

1904 flyttade familjen Carl Jansson till Bytesgatan 11(Kv Hatten) och sålde huset till

1904 Kopparslagaren **Carl Gottfrid Johansson** f 1870-1959 köpte fastigheten.

Mera om Kopparslagare Johansson nedan

Nuvarande ägare(2016) Jan Gustafsson (inköpt 1987)

Johansson, Carl Gottfrid (1870-1959) **Fabrikör, Lindesberg**

Född 12 juni 1870 i Madesjö, Småland. Johansson lärde sig till kopparslagare i Visby och erhöll gesällbrev år 1890. Efter att ha varit verksam i Norrköping, Stockholm, Sundbyberg och Kopparberg kom C. G. Johansson till Lindesberg 1898 och övertog då en verkstad efter kopparslagarmästaren Frödell. I sin fastighet på Södra Torggatan sålde C. G. Johansson handtillverkade kopparkärl och andra hushållsartiklar. Efter hand övergick han till koppar- och plåtarbeten för byggnader. Bland annat utförde han en ledningsarbeten för Dalkarlslyttan, Gusselhyttan, Guldsmedshyttan, Ställdalen och Marnäslyttan i Ludvika. När Lindesbergs kyrka byggdes om 1920-21 och fick ett nytt tak och torn, utfördes koppararbetena av C. G. Johansson. Kyrktuppen gjordes också vid hans verkstad. År 1941 överlät C. G. Johansson rörelsen till några anställda, nämligen Gösta "Dynis" Jansson och Erik Wahlström. C. G. Johansson var politiskt aktiv i folkpartiet. År 1911 blev han ledamot av stadsfullmäktige och var ordförande åren 1922-44. Hans främsta skötebarn var fattigvårdsstyrelsen, där han blev ledamot 1918 och ordförande 1928. Senare var han ordförande i pensionsnämnden. Han var även landstingsman, ledamot av Lindesbergs församlings kyrkofullmäktige, huvudman i Linde Sparbank och i många år ordförande för Lindesbergs fabriks- och hantverksförening samt ordförande för Lindesbergs förmminnesförening. Avled 29/6 1959.

C. G. Johansson
1870-1959

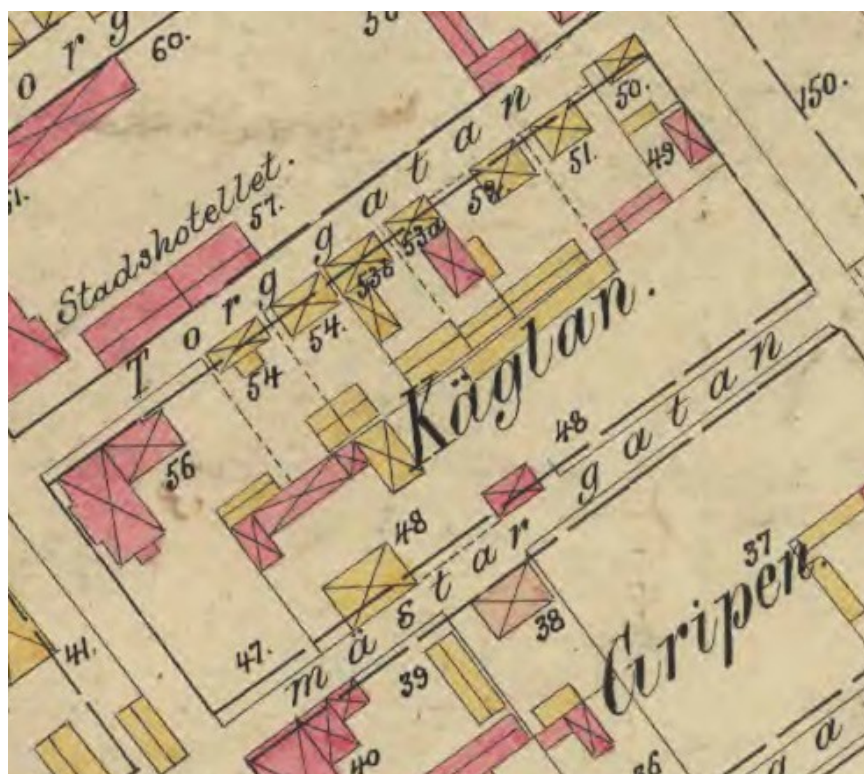

Fotografiet är taget från Bergskyrkogården efter 1876. Huset i mitten kallades för "Poliskonstapel"

Lindqvists hus” (uppfört ca 1850 revs 1961) Gården nr 52 väster därom är fortfarande obebyggd.

Bangatan ansluter till Hermanstorpsvägen, intill järnvägsgrindarna ligger en banvaktstuga. Den större vita byggnaden är det blivande ”telehuset”. Till vänster om detta ser man Poliskonstapel Lindqvists hus” uppfört ca 1850. Strax ovanför detta hus skymtar en liten envåningsbyggnad med vit skorsten. Detta är fastigheten Kägla 52 ((8)) som den såg ut före nybyggnaden av nuvarande bostadshus.

Digitaliserade handlingar från Ramsberg

Leif G:son Nygård
lepoemo@hotmail.com

Jag har digitaliserat ett pergamentsband med 82 handlingar rörande Ramsbergs församling. Det sammanställdes till församlingens 350-årsjubileum 1939: "Handlingar rörande Ramsbergs församling 1589-1789". Ingår också två kartor över prästbordets skogstegar 1732 och en beskrivning över kyrkans gravställen och dess ägare 1736. Samlat på en DVD som 585 färgbilder. Priset för skivan är 150 kr varav 50 kr tillfaller Ramsbergs kulturcentrum..

Program för Linde Bergslags Släktforskarförening hösten 2017

Tisdag 26 september 17.00 - 18.30

Studiebesök på Regionarkivet (f.d. Landstingsarkivet), vid USÖ Örebro. Här finns arkiv för hela landstingets verksamhet från år 1863 och framåt.

Vi får en guddad visning av arkivet som omfattar mycket mer än enbart sjukhusjournaler.

Vi samåker från Lindesberg prel. avresa 16.00 från lokalen på Banvägen.

Obligatorisk föranmälan om deltagande till ordf. Calle Lindström 070-545 54 87
alt. callel@telia.com. **OBS Senast 15/9 2017.**

Tisdag 24 oktober kl. 19.00 biblioteket, Lindesberg.

"På randen till revolution" - hungerdemonstrationerna 1917 i Sverige, Örebro och Lindesberg.

Historiker Thord Strömberg Örebro föreläser.

Entré 20:- Alla välkomna

Tisdag 21 november kl. 19.00 biblioteket, Lindesberg.

J O Andersson, spritkungen i Lindesberg - hans liv, verksamhet och släkten Orrviks ursprung.

Göran Karlsson föreläser.

Entré 20:- Alla välkomna

samarbete med:

OBS !!

I slutet av november/början av december (datum ej fastställt) planeras en **föreläsning om Lasse Maja.**
Föreläsare: professor vid Forsvarshögskolan Lars Ericsson Wolke. .

Kurser i släktforskning hösten 2017.

Nybörjarkurser:

Du får lära dig grunderna i släktforskning

- Stor tid till egen forskning under handledning
- Forskning via dator med tillgång till Sveriges kyrkböcker, samt databaser.

- Nybörjarkursen omfattar 7 tillfällen á 3 timmar. Kurskostnaden inkluderar 10 veckors eget abonnemang på Arkiv Digital, (Sveriges kyrkböcker via Internet). Kurskostnad: 850 SEK.

Dagtid: 7 kurstillfällen onsdagar mellan 14.00 – 17.00. Kursstart 13/9 2017 Kursledare. Ann Charlotte Laudon-Tegerhult. Tel: 070-4536343 eller 0581-13063

Kvällstid: 7 kurstillfällen måndagar mellan 18.30 -21.30. Kursstart 18/9 2017. Kursledare: Göran Jansson tel:070 209 05 79

Fortsättningskurs.

6 kurstillfällen onsdagar kvällstid 18.30 – 21.30. Kursstart onsdag 20/9 2017. Lokal: Släktforskarlokalen vid Sandströms. Pris: 600 kronor. Kursledare Calle Lindström Tel: 0581-148 74 Mobil: 070-545 54 87. För kursinnehåll, se separat kursplan

Kurserna genomförs i LBSF lokal på Banvägen, Lindesberg. Varje kursdeltagare får tillgång till dator, med Internetuppkoppling, samt tillgängliga databaser.

Forska om hus/gårdar. kurstillfällen tisdagar kvällstid 18.30 21.30. Kursstart 5/9. Kursledare Gunilla Didriksson. Tel: 076-765 99 00. För kursinnehåll, se separat kursplan

Upplysningar och anmälan: Calle Lindström Tel: 0581-148 74, mobil: 070-5455487
callel@telia.com

Innehåll

<i>Föreningsinformation</i>	<i>sid. 2</i>
<i>Ordföranden har ordet</i>	<i>sid. 3</i>
<i>Hårda tider för ensamma barn .....</i>	<i>sid. 4</i>
<i>Föreläsningkvällar .....</i>	<i>sid. 7</i>
<i>En rundresa till mina förfäders byar...</i>	<i>sid 9</i>
<i>'Silken</i>	<i>sid. 10</i>
<i>Kvarteret Käglan tomt 8....</i>	<i>sid. 11</i>
<i>Kurser, höstens program mm</i>	<i>sid. 15</i>